

Muistio 31.1.2017

Valinnanvapauslain muutoksenhakusäännökset

Valinnanvapauslakiluonnoksen muutoksenhakusäännöksiä on tarkoitus tarkentaa ja jatkovalmistella lausuntokierroksen aikana yhteistyössä oikeusministeriön kanssa.

Valinnanvapauslainsäädännön jatkovalmistelussa mm. selvitetään, mistä päätöksistä olisi mahdollisesti haettava maakunnalta oikaisua hallintolain mukaisesti ennen valituksen tekemistä.

Lisäksi on tarkoitus erikseen valmistella substanssilainsäädäntöön (mm. sosiaalihuoltolaki) tarvittavat muutoksenhakuun liittyvät säännökset. Asiakkaan oikeudesta hakea muutosta sote-keskuksen tekemään päätökseen koskien lyhytaikaisen tai tilapäisen sosiaalipalvelun antamista (valinnanvapauslakiluonnos 15 § 3 momentti 2 kohta) säädettäisiin sosiaalihuoltolaissa, jonne valmisteltaisiin erikseen muutoksenhakua koskevat säännökset. Tämän osalta valinnanvapauslain muutoksenhakusäännökseen voitaisiin lisätä muutoksenhakuoikeutta koskeva viittaussäännös sosiaalihuoltolakiin.

”Muutosta 15 §:n 3 momentin 2 kohdassa tarkoitettua sosiaalipalvelun antamista koskevaan päätökseen haetaan muutosta siten kuin sosiaalihuoltolaissa säädetään.”

Lisäksi olisi ratkaistava, voiko asiakas hakea muutosta sote-keskuksen päätökseen olla antamatta asiakkaalle maksuseteliä. Jos sote-keskukselle jää harkintaa asiassa, tulisi asiakkaalla oikeusministeriön näkemyksen mukaan olla mahdollisuus oikeusturvaan. Toinen vaihtoehto voisi olla säätää tarkemmin tai määritellä, mitä ovat ”palvelukokonaisuuksiin kuuluvat sellaiset yksittäiset toimenpiteet ja palvelut, jotka ovat palvelukokonaisuuden itsenäisiä osakokonaisuuksia”.

Toinen keskeneräinen kysymys on asiakkaan muutoksenhakumahdollisuus silloin, kun maakunnan liikelaitos rajoittaa asiakkaan valinnanvapautta hoitavan yksikön valinnassa tahdosta riippumattomassa hoidossa tai huollossa.

Lakiluonnokseen valmistellut muutoksenhakusäännökset

Valinnanvapauslakiluonnoksen 69 §:n 1 momentin mukaan maakunnan 15, 21 ja 24 §:ssä, 30 §:n 2 ja 3 momentissa, 31 ja 50 §:ssä sekä 58 §:n 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen saisi hakea muutosta maakuntavalituksella siten kuin maakuntalaissa säädetään. Maakuntavalituksen voisi siis tehdä:

- 15 §:n mukaisesta maakunnan päätöksestä siirtää suoran valinnan palveluihin muitakin palveluja kuin 15 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyjä palveluja
- 21 §:n mukaisesta maakunnan päätöksestä koskien palveluja, joissa maakunta ottaa käyttöön asiakasetelin
- 24 §:n mukaisesta maakunnan päätöksestä ottaa henkilökohtainen budjetti käyttöön muissakin kuin 24 §:n 1 momentissa säädetyissä palveluissa
- 30 §:n 2 momentissa tarkoitettua maakunnan poikkeuslupapäätöksestä tai 30 §:n 3 momentissa tarkoitettua poikkeusluvan peruuttamisesta koskien kielellisiä velvoitteita kaksikielissä kunnissa
- 31 §:n mukaisesta maakunnan päätöksestä, jolla maakunta asettaa suoran valinnan tuottajille muita kuin laissa säädettyjä vaatimuksia
- 50 §:n mukaisesta maakunnan päätöksestä koskien suoran valinnan palvelun tuottajille maksettavia korvauksista ja korvausten muuttamista

- 58 §:n 1 momentin mukaisesta maakunnan päätöksestä, jolla maakunta määrittää asiakas-
telipalvelun tuottajille maksettavat korvaukset

Valinnanvapauslakiluonnoksen 69 §:n 2 momentin mukaan muuhun kuin pykälän 1 momentissa tarkoitettuun hallintopäätökseen saisi hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Lakiluonnoksen yksityiskohtaisten perustelujen mukaan hallintovalitus voitaisiin tehdä seuraaviin hallintopäätöksiin:

- 16 §:n ja 19 §:n mukainen maakunnan päätös siitä, voiko asiakas vaihtaa sosiaali- ja terve-
yskeskusta, suunhoidon yksikköä tai maakunnan liikelaitoksen perustason toimipistettä
muusta maakunnan harkitsemasta perustellusta syystä
- maakunnan liikelaitoksen päätös koskien henkilökohtaisen budjetin myöntämistä (26 §) ja
sen tarkistamista (28 §)
- maakunnan päätös suoran valinnan palvelun tuottajan hyväksymisestä (34 §) ja hyväksymi-
sen peruuttamisesta (35 §)

Oikeusministeriön mukaan mahdollisesti myös valinnanvapauslain 69 §:n 2 momentissa voitaisiin selkeyden vuoksi luetella ne hallintopäätökset, joihin voisi hakea muutosta hallintovalituksella, vaikka perustuslakivaliokunta ei tällaista sääntelytapaa olekaan suosinut.